

M

Savonlinnän seudun ja Tali-
l. Salimäen kivikautinen asuin-
paikka Häyliön vanhankarta-
non alueella Tuiskulan kylässä
Häyliössä.

Tutkittu 13-15 p. kesäk. 1906.

[Kertomukseen kuuluu (2) kart-
taa ja 2 valokuvaa sekä Hist. Mus.
Luett. 4717: 1-18] valokuva puuttuu 14/9/1995

Häyliön Tuiskulan kivikautis-
ta asutusta kuvaavat Tall. Hist.
Mus. Luett. N^ot 3610, 3640: 11 ja Satak.
Mus. Luettelo N^ot 2167, 2169, 2210, 4282, -
4294. Historiallisen Museon esineet
ovat hiemanakiviä, Satakunnan mu-
seo on sen lisäksi omistunut saa-
maan saviasianpalasia, aseita
y. m. Osasta löytöjä si tiedetään muu-
ta kuin että ne ovat Tuiskulan ky-
lästä, tuisista on löytöpaikka tar-
kemmin määritetty. Löytöalueita on
nuiden mukaan ainakin kaksi, jon-
ka lisäksi konstaterasin paikalla
käydessäni vielä yhden, joka on
välittömässä yhteydessä tuisen on-

nen tunnetun - Sariininmäen - kanssa.

Tuiskulan kylä sijaitsee Käyliön kartanon maalla, kirkolta n. 1 pk. pohjoiseen. Kokemäeltä Käyliön kulkevaa valtatiestä taitetaan Ilmijärven eteläpäähän kahdatta länteen Tuiskulaan ja edelleen Euran pitäjään kulkevatä tietä pitkin. Kivikautiselle asuma - alueelle saavutaan kun Tuiskulan meijerin kohdalla alkavaa syjätietä pitkin on kuluttu n. pari km. luoteeseen kansakoulurakennuksen ohi ja on saavutettu torppa keskukselle, käsittävä Fredrik Ryykosken, Ryyryn, Ketolan ja Sariininmäen torpat. Kaksi viime mainittua ovat juuri n. k. Sariinin - l. Taimenenmäen kivikautisen asuinpaikan päällä.

Sariininmäki on Käyliön l. Tuiskulan puolesta n. 340 mtr. itäänpäin oleva matala hietaharju joka etelään, itään ja länteen rajattuu viljelysmaitiin, mutta luoteessa näyttää olevan haaraus siitä harjusta l. selänneestä, joka alkaa Käyliön järven pohjoisesta päästä ja Harjavallan kirkon kohdalla putoaa Kokemäen jokeen. - Sariininmäellä ei enää kasva mitään metsää, vaan on se kokonaan otettu viljelykselle, lukuunottamatta erästä leveätä kujaa, joka myös läseuraavan kartan mukaan kulkee

Lariinmäen torpan itä puolelta N-S suuntaan. Asutuksen piiriin on ilmeisesti kuulunut ylempänä mainittu järvi l. puro, joka juoksee veden Käyliön järvestä Kokemäen joen kautta mereen. Käyliön järvi on Maantieteellisen seuran kartaston mukaan 42 mtr. ylempänä meren pinnan. Arviolta voi olla Käyliön järvi koskien kautta Lariinmäen torpan kohdalle tullut n. 5 mtr.

Mitä tulee itse läylyalueeseen, on se tällä kohtaa ollut melkosen laaja. Paitsi joen itäpuolelta, on näst läylyjä tavattu myös sen länsipuolelta. Lariinmäen torpasta näst n. 550 mtr. etelään olevasta Tuiskulan Kalle Lahan myllymästä löysi keväällä 1902 vanha isäntä Juho Laha hiivinkiven palasen, minkä ostin, ja on se luettelu H. M. 4717:17. Mäki, jolta läyly on saatu, on äärettömän kivinen ja karkeata maaperältään.

Mahdollisesti kivikautinen hiomakivi on myös H. M. 4717:18 luetteluksine, joka on niinkään saatu joen länsipuolelta, nim. edellisestä läylystä länteen, Kalle Lahan maalla uudispeltoa tehtäissä hiivohietaisesta maasta. Paikka on Mäntäuskien peltoa, n. 300 mtr. joen rannasta (Ht. luonnosta!) Läytäjää oli torppari Kalle Kuusista.

Läylyalue on myös ulattunut kau-
 remmaksi kaakkoon, koska Sahan kos-
 kesta läyly suuella 1905 kolme kiivi-
 esiintä, n. 1 km. ilmatista Sariinin-
 mäen torpasta. Esineet olivat läyly-
 neet kuskua penatissa, ja läylyjä
 on sahan haitaja Isak Sarin. (ks. H.
 M. 4717: 14-16.)

Itse Sariininmäen läylypaikka oli
 nyt kauralle pantu, joten sitä koh-
 taa, mistä hiinkin kiven sanattiin läy-
 lyyneen, si väite tulkia. Sen sijaan
 tutkittiin kysymyksessä olevan pel-
 lon laidasta palanen (kartalla alue
 II), kimminkaan mitään löytämättä.
 Maa oli verrattain hiinoa kellova
 hiekkaa, mutta jo 20 cm. syvyydellä
 tuli koskematon pohjasavi vastaan.
 Itse pelto taas on maalaadullinen mu-
 lansaikaista sanna. — Läylypaikka,
 josta hiinkin kivi on saatu, on 4,95 mtr.
 yläpuolella joen pinnan ja siitä 267
 mtr. päässä.

Sarissa kohtaa idänpuolisella
 rintamalla taimetin myöskin kaiva-
 uksia, mutta täälläkin tuloksetta.
 Kahdella III oli maa hyvin hiinoa

hiekkaa, jonka yläkantas pinnasta
alaspäin n. 10-20 cm. paksuudelta
oli mustaa, koska siinä ennen oli
hiiliä paltettu. Pohjasavi tuli kui-
tenkin siinäkin pian vastaan, ja
mitään vironamaista kulttuurikerrosta
ei ollut huomattavissa. Klueen I
jään seipäillä reuteihin (ks. kartta-
aiheema), mutta hakemisesta huoli-
matta siitäkään mitään löydetty,
mutta aiemmin oli siltä kohtaa
taltteen otettu kivikirves, jonka os-
tiin. (H. M. 4717:13). Paikka on ääretöntä
parikkaa ja kivikköä ja huomiota an-
saitsee, että jään taisella puolella o-
leva myllymäki, joka myös näyttää ki-
vikaudella olleen asuttuna, on maa-
perältään samallaista. -

Tarinimäestä edelleen kylätie-
tä kuljetaissa Ojalan torpan ohi Ho-
mäkeen, n. puolivälissä matkaa, San-
tamäkeen y. m. johtavan tienhaaran
alkupään kohdalla tien vasimmalla
puolella ^(saarajaan Sali l. Salimäkeen) Paikalta on n. 20 vuoden
kuluessa hiekkaa maantielle vedet-
ty, ja tieltä ovat ensimmäiset esineet
löydettyt. Sittemmin on metsänvartija
J. Väisänen paikalta saavastianpa-
lasia y. m. löytänyt. Santakuoppa
itse on verrattain suuri, ja näkyy sin-
ala ja laajuus selvimmän kartasta.
Löytöjä on saatu karttaan mu-

kityiltä kahdelta I-III. Lukuisista
kivilastuista päätään on paikalla
ollut kiviasteiden tekopaikka, vaikka
merkittävämpää ^{vähä.} löytöjä oli vain hie-
taa, jossa voi usein huomata pienem-
piä kiviä. Ylimmä maanpinnalla
on ohut sammal- ja jäkäläkerros,
sen alla on väliin mustaa maata,
väliin vaalean punervaa hietaa, ja
alempaan keltasta hietaa. Tämä
viimeksi mainittu kerros alkaa n. 1½ dm.
maanpinnan alla, ja on n. 1½ - 2 dm.
paksu, sen alla on koskematon poh-
jasavi. Tarsinaiset esineet löytyivät
kaikki keltaisesta hiedasta, mutta ki-
vilastuja oli jonkun verran ylempänä
ja alompanakin.

Läydät - saviasian, käsihiointen
ja hiomaleuyjen palaset, kynsitallta,
lastut y. m. - ovat luetellut H. M. 4717:
1-10, jossa myös eri löytöpaikoista on
selkoa tehty.

Santakuoppa on nykyisin sy-
vintään 2-3 m. Siitä itään 99-100 as-
keleen päässä on usiperäisen niityn
raja.

Helsingissä, 6 p. Tammiik. 1907

A. M. Saarens

Fredrik Hyrykosken
pellomaa

Ketolan
maita

Perunamaata

Kuisvainio

S. ← N. →

Kalle Sarinin
Ketolan Mäkelän Corp.

tie Harolaan

Kotola

Nurmea

Koivu

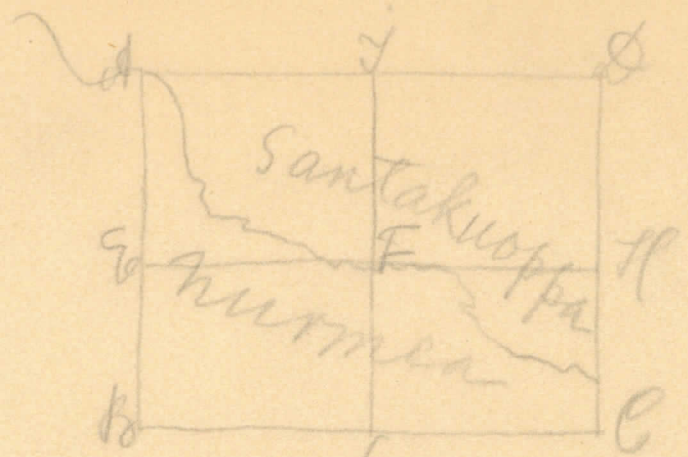
Pihlaja

Perunamaata

Nurmea

Nurmea

Ketolan tori

g
 y
 Sarinmäki
 alue I

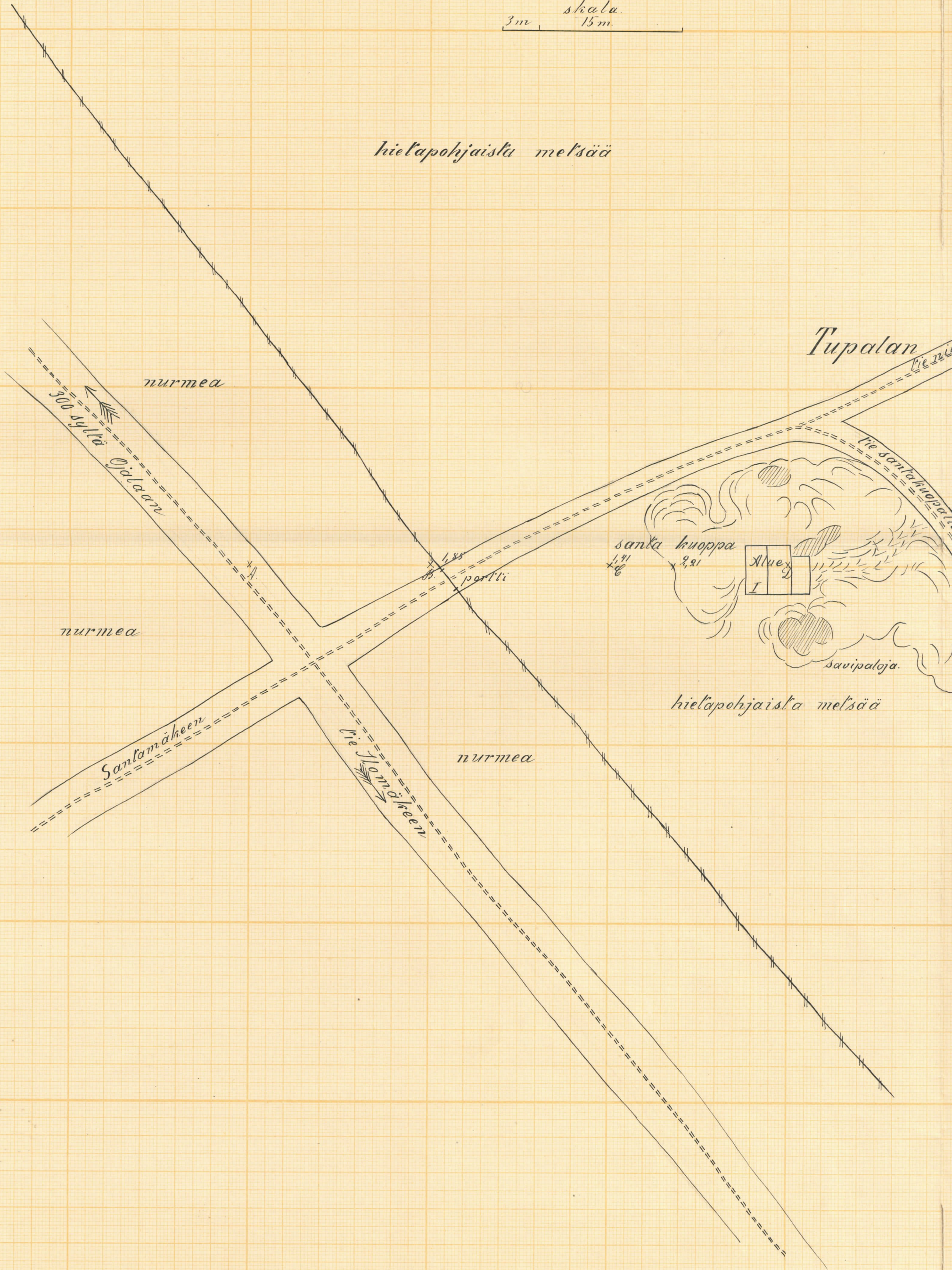
Köyvä

a. m. t. 1906

Höylyön pitäjä
Sari-Sati-Sati-Sadi-mäki Tuuskulan kylässä
kartt. 15. VII 1906 A.M. Tallgren.

3m skala. 15m.

hielapohjaista metsää

Maantie.

x 3

x 6

kuoppoja

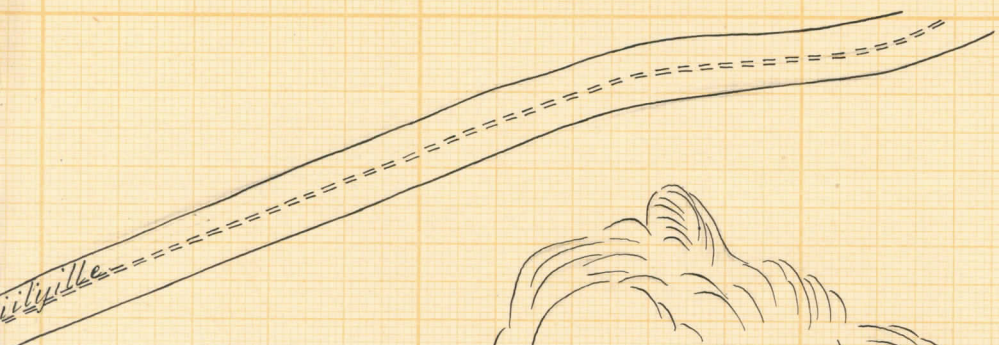
x 7

kuoppama

x 8

x 9

x 10

maita

Santa kuoppa x 2.06

Alue

kivikkoa

Alue III

mel'sää

mel'sänummea